

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Головчан А. І. Теоретико-методичні підходи до оптимізації розвитку туризму в DESTИНАЦІЯХ. *Вісник ДІТБ*. 2011. № 15.
2. Рутинський М. Й. Метризація ландшафтного різноманіття Товтрового пасма в межах НПП «Подільські Товтри». Національні природні парки: проблеми становлення та розвитку. Матеріали міжнар. наук.-практ. конфер. Яремче, 2000. С. 259–262.
3. Офіційний сайт Адміністрації НПП «Подільські товтри». URL: <http://www.tovtry.km.ua/ua/> (дата звернення: 13.03.2020).
4. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 № 2456-ХІІ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>. (дата звернення: 15.03.2020).

Яроменко О. В.

к.геогр.н., доцент,
доцент кафедри географії і туризму

Калько А. Д.

д.геогр.н., професор,
декан природничо-географічного факультету

Гилитюк В. М.

студент магістратури природничо-географічного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного
університету ім. акад. С. Дем'янчука
м. Рівне, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНДУСТРІЇ ЗАСОБІВ РОЗМІЩЕННЯ ТУРИСТІВ

Важливими елементами в структурі туризму, що визначають склад, особливість і якість туристського продукту та становлять матеріально-технічну базу галузі, є наявність індустрії засобів розміщення туристів. Висвітлення класифікації індустрії засобів розміщення туристів дозволить виявити основні орієнтири в процесі управління індустрією засобів розміщення туристів, що є актуальним на регіональному та національному рівнях.

До підприємств, що надають послуги з розміщення туристів можуть належати об'єкти різної форми власності й потужності, відокремлені чи ті, що мають організаційну єдність, самостійну відповідальність і виступають суб'єктами всіх наданих їм прав та обов'язків. Загалом індустрію розміщення засобів туристів можна класифікувати за рядом ознак.

Стандартна класифікація засобів розміщення туристів, яка прийнята у міжнародній практиці, передбачає їх поділ на колективні та індивідуальні. Розглянемо детально стандартну класифікацію засобів розміщення туристів (табл. 1.). Колективний засіб розміщення розглядається як будь-який об'єкт, який регулярно або епізодично надає послуги з розміщення для відпочиваючих, ночівлі в кімнаті чи іншому приміщенні; кількість номерів визначений кожною країною індивідуально. До колективних засобів розміщення туристів відносять [2]: готелі та аналогічні засоби розміщення; спеціалізовані заклади; інші підприємства розміщення.

Найбільш поширеними серед колективних засобів розміщення туристів є готелі. Виділяють різні типи готельних закладів. В основі типізації лежать особливості наданих послуг, наявність обладнання тощо. Серед готелів розрізняють: готелі широкого профілю, квартирного типу, придорожні готелі, курортні готелі, мотелі, ботелі та інші [4].

Таблиця 1

Стандартна класифікація засобів розміщення туристів

<i>Засоби розміщення туристів</i>			
<i>Колективні засоби</i>			<i>Індивідуальні засоби</i>
Готелі та аналогічні засоби розміщення туристів	Спеціалізовані заклади	Інші колективні заклади	Індивідуальні засоби розміщення
Готелі	Оздоровчі заклади	Житло для відпочинку	Власне житло
Аналогічні заклади	Табори праці та відпочинку	Площадки для кемпінгу	Орендовані кімнати у сімейних будинках
	Громадські засоби транспорту	Інші колективні заклади	Житло, яке орендується у приватних осіб чи агентств
	Конгрес-центри		Розміщення, що надається безкоштовно родичам чи знайомим
			Інше розміщення на індивідуальній основі

В індустрії розміщення туристів виділяють заклади, аналогічні готелям, які мають певний номерний фонд і надають обмежений перелік послуг. Серед закладів, аналогічних готелям, виділяють пансіонати, мебльовані кімнати, туристські гуртожитки тощо.

Окрім названих закладів розміщення у індустрії гостинності виокремлено спеціалізовані заклади, що мають єдине керівництво та надають послуги гостинності призначені для обслуговування туристів. Відмінність даних закладів розміщення полягає у тому, що вони, можуть не мати номерів, це може бути житло, колективна спальня, майданчик. Та окрім головної функції з надання послуг розміщення, вони виконують функції іншого характеру, зокрема з оздоровлення, послуг активного відпочинку передбаченої для певної категорії туристів тощо. У структурі спеціалізованих закладів виділяють оздоровчі заклади (оздоровниці, курорти, санаторії, оздоровчі «ферми» тощо), табори праці та відпочинку. [4].

У структурі стандартної класифікації колективних засобів розміщення туристів є категорія інші колективні засоби, що включають житло, призначене для відпочинку. До прикладу, готелі квартирного типу, комплекси будинків або бунгало, що мають єдине управління, можуть надаватися туристам для послуг як в оренду, за певну плату, а також безкоштовно будь-якою особою, установою, організацією. До складу інших колективних засобів розміщення належать й об'єкти з єдиним управлінням, на майданчиках для кемпінгів тощо. Окрім ночівлі туристу може надаватися спектр інших послуг, інформаційних, дозвілєвих тощо. Іншими колективними засобами розміщення є туристські гуртожитки, молодіжні готелі, шкільні та студентські гуртожитки, будинки відпочинку для людей похилого віку та аналогічні об'єкти соціальної значущості.

Отже, до колективних засобів розміщення належать готелі та аналогічні заклади, спеціалізовані заклади розміщення та інші колективні заклади розміщення.

Стандартна класифікація засобів розміщення туристів окрім колективних засобів виділяє індивідуальні, це власне житло (квартири, вілли, особняки, котеджі, які використовуються відвідувачами-резидентами, в тому числі і апартаменти таймшера (які орендуються по черзі членами домогосподарства), кімнати, орендовані у приватних осіб або агентств, приміщення, надаються безкоштовно родичами або знайомими). Індивідуальні засоби розміщення туристів можуть надавати послуги як за оплату, в оренду, так і безкоштовно. Тобто, турист може також розміститися в сімейному будинку на правах оренди, він може одержати в оренду в приватної особи чи агентства цілком обладнане житло (будинок, квартиру, котедж) або безкоштовно зупинитися в родичів чи знайомих [2].

На основі специфіки організації діяльності та особливостей використання в туризмі, Всесвітньою туристичною організацією (ВТО) запропоновано класифікатор у якому всі існуючі засоби розміщення туристів зведені до чотирьох основних груп.

Цей класифікатор і застосовується у світовій практиці сфери послуг розміщення: 1) готелі та аналогічні підприємства (готелі, пансіонати, мотелі, клуби і будинки для гостей); 2) комерційні й соціальні засоби розміщення (туристські бази і кемпінги, молодіжні готелі, бунгало й ін.); 3) спеціалізовані засоби розміщення (санаторні готелі, табори відпочинку, трейлери, родтелі, ботелі, флотелі); 4) приватні засоби розміщення туристів (приватні та орендовані приміщення: помешкання і будинки).

На сьогодні в Україні відсутня єдина загальнодержавна класифікація засобів розміщення. Найбільш поширеною у застосуванні є класифікація засобів розміщення туристів запропонована О. Любіцевою, згідно якої усі засоби розміщення туристів поділені основні й додаткові. До складу основних належать підприємства, що мають змогу протягом року надавати послуги гостинності (зокрема, готелі, пансіонати, турбази, мотелі тощо). У структурі додаткових: кемпінги, молодіжні табори і туристичні села, студентські гуртожитки, тимчасові орендовані приміщення тощо, тобто ті, що працюють сезонно та мають обмежений перелік послуг [3].

П. Пуцентейло у своїх працях обґрунтовує існування індустрії засобів розміщення туристів за видами, звертаючи увагу на їхній відповідності певним критеріям: зокрема, місця розташування, режимом експлуатації підприємства, забезпеченням туристів харчуванням, тривалістю перебування туристів, рівнем цін, рівнем комфорту, місткістю номерного фонду, функціональному призначенню тощо [5]. Типізація індустрії засобів розміщення туристів може бути здійснена й за наступними ознаками (за Н. Чорненькою): цільове призначення, місткість, стаціонарність, географія розташування, рівень комфорту, форма власності. І. Школа та інші зазначають, що заклади з надання послуг тимчасового проживання можна поділяти залежно від виду транспорту, що використовується туристами [6]. Згідно класифікації, що запропонована Всесвітньою туристичною організацією (ВТО) засоби розміщення туристів поділяються на форми, види та типи[1]:

1. Форми засобів розміщення туристів визначаються основними видами послуг, які вони надають. У випадку надання послуг лише з розміщення, то така установа відноситься до суб'єктів неготельного типу, а якщо окрім розміщення надаються інші послуги, то такі суб'єкти відносяться до підприємств готельного типу.

2. Види засобів розміщення подорожуючих визначаються формою власності. Відповідно виділяють: колективні; індивідуальні; приватні; державні.

3. Типи об'єктів розміщення туристів визначаються їхнім функціональним призначенням

Характерними властивостями послуг, що здійснюють засоби розміщення туристів є [1]:

- одночасність виробництва і споживання послуги на території закладу, що її здійснює;
- безпосередній контакт виробника і споживача послуги (продукту);
- втрата доходу від невчасно наданої послуги;
- туристичний продукт не складається але може формуватися завчасно для майбутнього клієнта;
- різкі сезонні коливання попиту, що спричиняють необхідність диференціації тарифів на послуги;
- велика частка постійних витрат і відносно малих змінних;
- обсяг реалізації готельного продукту чи іншого закладу залежить від його розміщення, іміджу, конкурентного середовища тощо.

Варто зауважити, що в умовах сьогодення розвиток індустрії засобів розміщення спрямований на розширення сфери послуг додаткового призначення. Сучасний багатосервісний комплекс індустрії гостинності володіє могутньою матеріально-технічною базою, яка створює широкий спектр послуг для задоволення потреб туристів. Засоби розміщення туристів (готелі, мотелі, кемпінги, туристські бази, пансіонати ті інші) є одним із найвагоміших складових у технології туристської індустрії. Спектр пропонованих послуг настільки різноманітний, що створити єдину всеохоплюючу схему практично неможливо. Тому система класифікації засобів розміщення туристів на національному на світовому рівнях потребують подальшого вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу. URL: http://tourlib.net/books_ukr/dyadechko61.htm (дата звернення: 25.01.2020).

2. Лойко О. Т. Готелі та їх роль у розвитку туризму. Туризм і готельне господарство. URL: <http://infotour.in.ua/lojko6-2.htm> (дата звернення: 25.01.2020).

3. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг. К., 2005. 436 с.

4. Мальська М. П. Структура ринку засобів розміщення туристів. Міжнародний туризм і сфера послуг. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/91649-73-zakladi-rozmschennya-turistiv.htm> (дата звернення: 03.02.2020).

5. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства. К.: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.

6. Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії. К.: Атіка, 2006. 264 с.